

Tekutá mateřská láska se věnuje tématu ideální matky, mezilidským vztahům, jejich proměnlivosti, přesněji křehkosti. Umělci Ester Geislerová a Milan Mazúr vytvořili pro zlínskou galerii Kabinet T. site-specific instalaci nenabízející jednoznačné sdělení. Na základě dvou teoretických rámců vycházejících z knih filozofky a feministky Élisabeth Badinter (Mateřská láska) a sociologa Zygmunta Baumana (Tekutá láska) otevírají myšlenkový rámec, v němž je mateřství spíše zápasem s nejistým koncem.

Záleží na divákovi, jeho připravenosti a otevřenosti, kterou z nabízených metafor přijme, spojili si konkrétní motiv s vlastní zkušeností či představou. Mateřská láska je jen lidský cit. Je těžké odhadnout, kolik rodičů (a zejména matek) absolvuje kurzy, které ukazují jak správně vychovávat své dítě, jak komunikovat, co změnit, aby doma vládla šťastná idyla bez křiku a výhrůžek, aby se dítě dobře vyvíjelo, bylo zdravé, mohlo uspět. Tlak společnosti je všudypřítomný a začíná ještě před narozením. Nabízených metod či systémů týkajících se výchovy existuje nespočet. Jeden navazuje na druhý, některé se doplňují, jiné naopak vyvracejí. Jasná pravda neexistuje, převládá neurčitost, chcete-li tekutost. Podobný pocit může zažít divák procházející výstavou. Inspirační zdroje působí ambivalentně, jsou využívány okrajově, spíše slouží ke znejistění. Nejsilněji promlouvají ty němé, zejména vizuální prvky. „Myšlenky jsou měnou 21. století.... Nic tolik neinspiruje jako odvážná myšlenka uvedená dobrým přednášejícím.“¹ Píše Carmine Gallo v úvodu knihy *Mluv jako TED* a připomíná, že „prodávát je lidské, ať už se nám to líbí či nikoliv, všichni nyní prodáváme“². Nejúspěšnější prezentace jsou potom ty, které působí jak na rozum, tak i na city. Spojení É. Badinter analyzující mateřský cit a Z. Baumana sarkasticky líčící stav dnešních vztahů, můžeme vysvětlovat podobně. „Myslíte si, že jste dobrá?“ ptá se přednášející vědkyně v jednom z videí, které svým formátem vychází z oblíbeného, celosvětově rozšířeného TED talk, platformy postavené na hesle „ideas worth spreading“, jež zveřejňuje vystoupení odborníků a lidí z nejrůznějších oblastí. Žena-vědkyně je snímána v době příprav i v průběhu prezentace. Vystoupení ala TED však není přímou nápodobou, tento fenomén je spíš zlehčován. „Jako všechny jsem snila o tom, že budu dokonalá, ale jako prakticky všechny jsem byla velmi průměrná.“ Élisabeth Badinter představuje mateřskou lásku jako sociální konstrukt, který je jen dočasný. „Mateřská láska nepřichází sama od sebe. Je navíc.“³ V její knize najdeme příklady z dnešního pohledu „nesprávného“ mateřského chování (opuštění svého dítěte apod.), pro něž najdeme mnoho eko-nomických či demografických důvodů. V jednom ze svých nedávných článků upozorňuje Élisabeth Badinter na „ideál přirozenosti“, který je pro 21. století typický. Po

---

¹ Carmine, Gallo: *Mluv jako TED*, Brno 2016, s. 9.

² *Ibidem*, s. 10.

³ Badinter, Elisabeth: *Materská láska od 17. storočia po súčasnosť*. Bratislava 1998, s. 275.

ženě požaduje, „aby věnovala výchově dvou dětí stejné množství energie, jaké naše babičky potřebovaly k výchově čtyř potomků. Ideál moderní matky – zaměřený výlučně na údajné štěstí dítěte – zásadně proměňuje životní podmínky žen“⁴. Žádná z žen vystupujících na výstavě neodpovídá ideálu šťastné matky. Ač má postava vědkyně být tou, která ví, jak na to a zastupuje „racionální část“, nepřekvapuje nás, když na konci výstupu selže. Další myšlenkový okruh, z něhož umělci čerpají je kniha Zygmunta Baumana, který je o poznání cyničtější a skeptičtější. Jeho celoživotním zájmem se stal individuální osud, odpovědnost, ideologie a etika. Autor pojmu „tekutá modernita“ popisuje společnost jako proměnlivou, silně individualizovanou, konzumní a globalizovanou. Metaforu tekutosti – tedy „zkapalňování“ těles, která v rozpuštěné podobě už zůstávají (oproti modernímu postupu roztavení za účelem vzniku nového, dokonalejšího řádu) aplikuje na téma lásky. Současný člověk – jedinec bez pout a pevných vazeb jen těžko rozpoznává „adoraci milované osoby od sebe sama.“⁵ Najít uspokojení v individuální lásce je nemožné a jak říká hlavní postava vědkyně: „v naší konzumní kultuře, která má v oblibě instantní produkty, opravy na počkání, okamžité uspokojení, výsledky nevyžadující žádné dlouhé úsilí, snadno pochopitelné recepty, pojištění proti všemu.“ Baumann se v knize věnuje vztahům, které vnímá jako hlavní motor dnešního „poradenského boomu“. Komunikace prostřednictvím internetu, mobilů či tzv. „elektronické randění“ vede v mnoha případech ke krizi komunikace, je pro nás stále těžší dívat se jeden druhému do očí. Byť přeneseně dostává se internetové prostředí také do výstavy prostřednictvím využívání postinternetové estetiky, která vévodí všem videím a přechází do prostoru galerie. Měkkost a tekutost je vlastní použitým materiálům, které v instalaci nacházíme – molitan, lubrikační gel, pěna na holení, které dodávají instalaci další, tentokrát erotický, rozměr. Růžové světlo a celkové setmění prostoru doplňují dvě videa, která můžeme shlédnout z měkkých matrací položených na zemi. Tím, kdo/co se do výstavy (až na jednu repliku) v podstatě nedostává je dítě, o němž Bauman tvrdí: „V dnešní době je dítě v první řadě předmětem citové spotřeby.“⁶ Rozhodnutí mít dítě je podle něj „odpovědnost, která se neslučuje s politikou tekutého moderního života a které se lidé většinou v dalších projevech svého života za každou cenu vyhýbají. Uvědomit si takový závazek může být velmi traumatizující. Zdá se, že poporodní deprese a manželská (či partnerská) krize po narození dítěte jsou specificky tekutě moderní neduhy.“⁷

---

⁴ Badinter, Elisabeth: Proti modernímu mateřství, A2, <https://a2larm.cz/2014/09/proti-modernimu-materstvi/>, vyhledáno 19. 8. 2018.

⁵ Bauman, Zygmunt: Tekutá láska, O křehkosti lidských pout, Praha 2013, s. 13.

⁶ Ibidem, s. 51 a 53.

⁷ Ibidem, s. 51 a 53.

Projekt Milana Mazúra a Ester Geislerové se také často ocitá na hraně žánrů – ocitáme se uprostřed filmu, kulis nebo jsme jen diváky. Máme hlavním postavám věřit jejich roli nebo prostřednictvím svých osobností říkají o spektaklu podobných prezentací něco na víc. Jedním z důležitých momentů na výstavě je komplexní pojetí prostoru a jeho vizualita. Do tří místnosti je logicky nainstalováno několik videí, sedáky a objekty z neurčité hmoty. První z nich je promítáno na zvlněnou plochu, u níž je z boku vidět konstrukce, která podporuje dojem divadelní (nebo filmové) scény. Uprostřed stěny stojí žena (Anita Krausová) připomínající mýtickou postavu Velké matky. Z jedné ruky do druhé převaluje amorfni, slizkou, šedočernou táhnoucí se hmotu. Pohyb může na jednu stranu připomínat chování dítěte, na druhou stranu hnětení chleba či hlíny. Zůstává otázkou, jestli je tato postava tou, která hněte nebo je sama tvarována nekonečným opakováním. Amorfni materie postupem času tuhne, až se úplně oddělí do menších oválných objektů, kterými procházíme.

První spolupráce umělecké dvojice proběhla v loňském roce při natáčení filmu Milana Mazúra *Ócuka*, kde Ester Geislerová hrála hlavní roli. Milan Mazúr vystudoval pražskou UMPRUM, točí filmy, v nichž balancuje mezi žánry filmu, videoartu s kriticko-sociálním kontextem. Mnohé z jeho prací odkazují k teoretickým textům. Do svých filmů si vybírá, stejně jako na této výstavě, známé osobnosti, které na jednu stranu hrají svoji roli, zároveň však zastupují sami sebe jako součást popkultury. Ester Geislerová absolvovala pražskou AVU v ateliéru Anny Daučíkové. Téma lidské identity zkoumá prostřednictvím sebe a svého okolí, často se vyjadřuje formou videoinstalací, zkoumá vztah obrazu a zvuku.

TEKUTÁ MATEŘSKÁ LÁSKA Ester Geislerová a Milan Mazúr – Galerie Kabinet T./12. tovární budova Zlín 28. 5. – 29. 7. 2018 (Výstava bola súčasťou česko-slovenského projektu troch výstav so sociálnou tematikou. Ďalšími site-specific inštaláciami v tejto trilógii boli výstavy: Jaro Varga a Dorota Kenderová: Je toho více, Sláva Sobotovičová a David Fesl: DJ na volné noze, pozn. redakcie).